

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI, GAZDÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMELI ÉS NEVELÉSÜGYI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSMEGYE ÉS A MEGYEI TANFELÜGYELŐSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Egyes számok 20 krajczárjával kaphatók könyvkereskedésekben.

A kéziratok a szerkesztőséghez, pénzek s reklamációk a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

Kéziratok vissza nem adtuak.

Előfizetési feltételek.

Vidéken és Léván házhoz küldve:

Egy évre 5 frt kr.

Hat hónapra 2 frt 50 kr.

Előfizetési pénzek postautalványval is küldhetők.

Hirdetések.

Hirdetések: négyhasábos petit sor egyszeri közlésért 7 kr. kétszeriért 6 kr., többszöriért 5 kr. fizetendő.

A nyilvántartásban: minden három hasábos garmond sor díja 20 kr. Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 kr.

Velünk összekötöttesben levő hirdető-irodák, előfizetőink, vagy a gyakori hirdetőik tetemes díjkezdményben részesülnek.

Vasutügyünk szellőztetése.

Léva, 1884. június 2.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Lapja — mult (22-ik) számában érintve volt, hogy a választási mozgalmak sok iszapot és salakot vetnek föl és hogy ennek eltávolítására hatni mindenkinek polgári kötelessége. — Jól van!

De el kell ismerünk azt is, hogy mindazon kárhozatos dolgok mellett, melyek a választási mozgalmakat sötét színben tüntetik elő, föl-föltűnik a visszaélések ezen zaharájában oázsként egy-egy pont, mely a szemlélőnek kedves látványul szolgál s arra üdítőleg hat, s mely sokszor annyira vonzó s annyira meghatja a vizsgálat, hogy az iszapot és salakot egészen elfelejteti vele s egyedül ennek impressziói foglalják el szemléletét.

Mióta a választási mozgalmak nálunk megindultak, különféle eszmék vettek föl a választók jóakarátának és kedvének megnyerésére.

Voltak köz- és magán-dolgok, országos és helyi-érdekek szőnyegre hozva; de ezek mindig alsóbbrendű tényezőkként s úgy voltak fölvetve, hogy mindenkinek önkéntelenül kell belátni azt, hogy ezek csak kortesfogások s a jó-hiszemű választók félrevezetésére kolportáltak, vagy azoknak oly magánérdekeik kielégítésére szolgálnak, melyeket az önértékes választónak vissza kell utasítani.

Mindezekről eltérőleg hallottunk a f. évi májushó 31-én, a délutáni órákban városunk választóiból összehívott népes konferenciában, — mely egy mulatókerti helyiségben az országgyűlési képviselőjelöltség megalapítása végett tartott, — illetékes férfi szájából vasutügyünkben egy olyan enuncziációt, mely az illető férfi állásánál és betolyásánál fogva oly nagy horderejű, hogy abból vasutügyünk kedvező lefolyását biztosan várhatjuk.

Leidenfrost László, a lévai uradalom szellemes és nagymiveltsgű vezetője, országosan ismert nagygazda, az érintett tanácskozmány elnökéül megválasztatván, megnyitó beszédében hangsúlyozá, hogy az országos érdekeken kívül vannak helyi érdekeink is, melyeknek képviselőre oly erő körül kell sorakoznunk, mely azokat ismervén, legjobban tudja képviselni s megvédeni; ilyen érdekeink: a kórház, a gymnázium és a vasut.

Üdvözljük a fenkölt elnök ezen enuncziációját, mert abban megvédését látjuk helyi érdekeinknek, — melyek az országos érdekekkel semmifélekép ellentétben nem állanak, sőt mennyire nemcsak városunk, hanem az egész nagyvidék kulturális előrehaladását és fejlesztését magukban foglalják, — éppen nem mondhatók exkluzív speciális érdekeknek, hanem belenyulnak az országos közérdekekbe is.

A kórház, — melynek létrehozásában a köz-tiszteletben álló elnök-szónoknak oroszlanrésze van — és gymnáziumunk ügye folyamatban lévén, azoknak végmegoldására, az ily nyilatkozat alapján föl fog támadni s megújulni a lelkesedés s áldozatkészség; s eszerént azoknak sikeres befejezése bizonyára sokáig nem késhetik.

Aggodalmaink leginkább vasutügyünk mi-kéni menetére és megoldására szorítottak eddig; ebbeli aggodalmunkat a fönti enuncziáció — ha nem is oszlattat el egészen, de megkiseb-

bitette s enyhítette annyira, hogy nyugodtan nézhetünk ezen ügy további kifejlésére. A nagyfontosságú nyilatkozat városunk választói előtt tétetvén, azok érdeke nem lehet más, minthogy az Esztergom-Nána-csatai vonal egyenesen városunkba s ne Kálnára vezetessék, — mint némely oldalról híresztelték; s midőn egy illetékes és nemes férfi ajkairól halljuk e nyilatkozatot érdekeink megóvására: vajjon nem költ az bennünk megnyugvást és háláérzetet annak irányában, ki az általa kimondott nyilatkozatnak érvényt is szerezni képes!

Ismételve is mondom s hangsúlyozom, hogy ezen nyilatkozatot minden lévai választópolgár örömmel üdvözölheti s azért méltán lelkesedhetik.

Igy fogván föl a szemünk előtt lefolyó események s a választási mozgalmak közepette közbeocsajtott szavakat s nyilatkozatokat, azokat a közönséges beszédnél nagyobbaknak és sokkal becsesebbeknek tartjuk, hogysem azok fölött — mint szerkesztő ur azt lapja 22-ik számában tevő — minden észrevétel nélkül napi-rendre térhessünk.

Vasuti érdekeink szerencsés védelem alá jutottak.

Fogadja szerkesztő ur, kiváló tiszteletem őszinte kifejezését.

Egy konferenciális hallgató.

Magyar fiuk és a magyar kereskedelem.

Más ezimben is kezdhethetném, de jobbnak tartottam így s olyképen beleocsajtkozni a fölvetett kérdés fejtegetésébe, hogy e sorokkal legalább egy gondolatba-éjtő eszmét szülemelítsek mindazoknál, kik a magyar üzleti élet iránt érdeklődni tudnak; ha ezt elértem, akkor elértém azt is, hogy az üzleti existenciák érdekében egy komolyan számbavehető eszmének szerezzek barátokat.

Legelőször is azon kérdéssel kezdem, hogy miért oly kevés a magyar kereskedő? s ami kevés van is, miért — hogy azoknak oly kevesed része prosperálhat?

Válaszul azt szokták erre felelni: hogy megöli őket a verseny s a tökehiány. Erre nem mondok tagadó választ. De ellenvetésül el nem hallgathatom a hivatkozást az ugynevezett krajzlerajokra, melyek a héber szorgalom mellett tisztességes életmódot, sőt határozott gyarapodást biztosítanak tulajdonosaiknak s ezek népes családainak. Kérdem most: miért nem öli meg ezeket a tökehiány s a verseny?

Hjah, persze — vetik ellen sokan — azok a krajzlerajok eskakis az izraeliták kezében bírnak föllendülni, magyar ember azokból megélni képtelen, mert öklöklözi az üzleti szellemet, nincs arra-termettsége!

Én is azt mondom: a magyar ember nem születik a világra üzleti szellemmel, de nem születik azzal az izraelita sem, születni csak a művész születik, vagy tán még ez sem minden esetben; mindenki azzá lesz, amivé a körülmények teszik: épteg lehet tehát a szándékos nevelés által a magyar fiuból is derék üzleti ember, valamint az izraelitából nem hiányzik azon tulajdonság, hogy belőle kifejlődjék egy arisztokrata kékvér, szurtos kovács, vagy egyéb, nehéz munkával foglalkozó napszámos. A közélet bármely foglalkozásához a hajlamot nem a születés, hanem az élet viszonyai és körülményei adják meg és fejlesztik ki.

Csak hogy persze a mai életviszonyok nyomottsága közepett is — még mindig úgy gondolkozik a magyar közvélemény: hogy az üzleti életpálya nem való a magyar embernek, mert versenyképtelenné válik előbb-utóbb a „született kereskedő-faj” élelmességével szemben; s ezt a véleményt támogatni is látszik a gyakorlati élet tapasztalata, mert aránytalanul kevés a magyar cég a hazai kereskedők között, s innen a naponként fölhangzó panasz a honi kereskedelem magyartalansága ellen.

Ez az indolens panaszkodás fönnáll már évszázadok óta a magyar kereskedelemben, melyet elég szerencsétlen volt a magyar elem már régebben saját kezébe nem venni és azt saját javára nemzeties szellemben föl nem

használni; s mindezt csupán azon hiúság okozta, mely még ma is számtalan magyart visszatart az üzleti élet-pályától, azon tradiczió nemesi fölfogás szerént: hogy „az üzlet nem méltó a magyar emberhez, csak zsidóknak való foglalkozás az.”

Oh, én e tekintetben is még mindig jókor vélek hallani a nemzet fölocsudására egy-egy alkalmas ébresztőt, vagy ha úgy tetszik — riadót: azon zajos hangokból, melyekkel a közvélemény egy új társadalmi kérdést teremteni törekszik s talán már teremtett is, midőn ma az apadó nemzeti vagyion s a mindinkább gyarapodó izraeliták üzleti fölénye között az összehasonlító mérleg — tárgyává lett a napikérdéseknek.

Távol akarok itt attól maradni, hogy a kérdést társadalmi, vagy egyéb fészegetések által ingerültebbé tenni szándékom legyen; de semmi esetre sem fogom elhallgatni, — mert hisz épen azért vettem a kezembe tollat, hogy kereskedelmünk hanyatlását, elmaradottságát s ami fő — magyartalanságát ne rösteljem s másokkal se rösteltessem akként kutatni és szemügyre venni: hogy az e tekintetben panaszolt állapotoknak legfőbb okát önmagunkban keressük, amint hogy az nagyrészt csakugyan belőlünk is származik. Ha a hosszú idők folyamán az üzleti szellemet ignorálni megszoktuk s azt fölünk elidegenülvi engedték: azért nem mást, csak magunkat kell okolnunk és ebből akként okulnunk, hogy a bajon legalább is addig segítve legyen, míg nem késő. Mondjunk le hagyományos természetünkről s ne tekintsük többé lenézőleg s magyar emberhez nem illőnek — az üzleti életpályát! Minden pálya tisztességes, ha azt a tisztesség lokara emeli az illető.

Szerencsére: áll előttünk néhány példa, melyből előnyösen okulhatunk, hogy a kereskedés magyar kezében is képes a virágzásra és versenyre, ha az illető magyar kereskedő úgy fogja föl helyzetét s állását, amint azt magyar nemzeti értelemben fölfognia kell. Élő tanúi ezen állításnak azon magyar cégek, melyek az ország egyes városaiban szerencsével és tekintélylyel foglalnak helyet. Tisztelet ezeknek részünkről, s legyen kötelességünk irányukban a nemzeties támogatás — azáltal, hogy gyermekeinket minél tömegesebben adjuk a kereskedői pályára, melyet magyarrá s a nemzetnek haszonhajtó kincstárává tenni épteg törekednünk kell, amint jelenleg kéntelenek vagyunk kifakadni annak nemzetietlen típusa ellen.

Szívesen üdvözlöm azt a néhány magyar szülőt, kik kereskedelmi pályára szánják és adják fiaikat; de még szívesebben lehetne őket üdvözölni, ha ebbeli szándékukban úgy az egyedi, mint a nemzeti érdeket körültekintéssel iparkodnának valósítani. — Csak hogy eléggé sajnosan azt kell tapasztalnunk, hogy azon kevés számú magyar ifjuságnál, melyet szülők a kereskedői pályára adnak, nemcsak a hazai tekintetek figyelmen kívül maradnak neveletésüknél, de még saját egyéni érdekeik szempontjából sem részesülnek olyan előkészítésben, mely nekik jövőbeli boldogulásukhoz szilárd alapul szolgálhatna. Az egyik azért lesz kereskedő, mert a rája néző ős vagyionból van reménye és tehetsége üzletet nyitni; a másik ifju pedig kereskedő lesz azért, hogy itt szerezzon vagyont, mit szülőtől, vagy rokonaitól örökölni kilátása nincs; ebből aztán az következik, hogy ez utóbbi nem fog szert tenni vagyionra, az előbbi pedig el fogja veszteni azt is, amit örökségül kapott: mert egyikük sem vitt magával az üzleti pályára olyan föltételeket, melyek oda elkerülhetlenül megkívántatnak.

Ilyen gyarló experimentumok aztán elveszik kedvét a magyar fiúnak a kereskedelmi pályától. Ó, az izraelita fiu egészen más és jobb instruceziókkal köti föl a boltoskötényt, mikor tanonczéza lesz!

Nem elég valamit akarni, azt tudni is kell még, hogyan s miként lesz a cél elérhető. Ahhoz — hogy a magyar ifjuság kezébe helyezzük el a hazai kereskedelmet — még nem elég a pusztá akarát, s nem elég, ha fiainkat beadjuk X vagy Y üzletbe tanoncznak! Mielőtt a fiu üzletbe adatnék, már évekkal azelőtt, tehát kiskorától fogva ismerni tanítsuk őtet a pénz fogalmára, céljára, rendeltetésére s az azzal banni tudására.

Őszintén kérdelem: vajjon a pénzzel való bánásmódrá s az ezzel vezetendő takarékos életre hány magyar fiut szoktatnak szülők?? Bizony édes-k éveset, — ezt őszintén mondhatjuk. — Pedig a létérti küzdelem mai zür-zavarában spekulatív előkészültséggel kellene bármily állásu és jövőjü fiúnak a nagyvilágba kilépnie, ha ott az

eladósodást s az ezzel karöltve járnai szokott szellemi és erkölcsi tönkretűtést vele elkerülni akarjuk. — Nagyon rossz utraivalóval bocsajjtjuk fiainkat a nagyvilágba, ha a szülői szeretet által kezükbe adott ereszény tartalmát megbecsülni s abból takarékosan élni csak pusztá óhajással kívánjuk!, más kelt ahhoz, kell: hogy már eleve, saját körünkben tájékozott legyen az anyagi dolgok iránt s kell, hogy alkalmas adtunk legyen neki: gyakorlatilag is érvényesíteni ismereteit, nézeteit, akaraterejét az anyagi világgal szemben. — Ha ezt nem tesszük idejekorán: ne is álmodjunk fiainknak bármely pályán olyan jövőt, melyben anyagi oldalról rendezett viszonyok legyenek. Már pedig az anyagilag jól rendezett életmód: főföltétel a mai kor minden emberére; s mennyivel inkább főföltétel ez a kereskedőre!, kinek hivatása ép abból áll, hogy egész életén át a világ örökké forgó pénztengelyén sikerült spekulációval tartsa magát a tisztességes fölszinen.

Ha akarunk honi kezekben honi kereskedelmet, akkor azt is kell akarunk, hogy fiaink ne a slendrián régi módon csapjanak föl kereskedőkké! Legyenek már előre e pályára képezve, hogy rajta hivatással megállni és továbbhaladni bírjanak.

Ismét egy őszinte szót koczkatatok, midőn határozottan állítani merem, hogy a kereskedelem megteremtését első sorban is nem a keresk. szakiskoláktól várom, nem én!, ennél előbbvaló az, hogy a szülők csöpögtessek fiaikba az üzletkedv esirait s neveljék azt bennük odáig, hogy abból a szakiskola és a gyakorlati élet egészséges gyökereket teremtsen a kereskedelem fájának, melyet a silány szervezet nem menthet meg az élet hullámesapásaitól.

És hogy a fiu ne muszájból s ne szülőinek akaratából legyen kereskedővé: arra nézve elengedhetlen kötelesség ötöt bevezetni idejekorán az életbe s különösen az anyagi világba, s itt nyitassék neki mód és alkalom az adás-vevésben, az életföntartáshoz szükséges cikkek bevásárlásában, a tisztességes alku megkötésében, s ami fő: a pénznek takarékos és czélszerű hovaforrásában magát gyakorolni.

A kereskedőnek készülő fiut ilymódon mir az apai háznál be lehet vezetni az üzleti életnek mind gyakorlati, mind elméleti alapismereteibe. Vezetessünk vele bizonyos fokig önálló háztartást az ő gyermekvilágához mérten: hadd vegye ő maga az ő szükségleteit, részint személyes fölügyeletünk mellett, részint önállóság; hadd alkudja ki ő maga a neki szükséges ruhaneműket s más egyéb tárgyakat, természetesen oly irányításunk mellett, hogy a czélszerűség és takarékoság neki magának is elvévé, erényévé váljék; hadd legyen neki e czélra rendelkezésre bocsajjtva egy bizonyos összeg havonként, vagy negyedévenként s hadd vezessen magának könyvet s az elkönyvelt összegből hadd mutassa ki az eredményt, mely, ha defizit, tanuljon belőle szűkebb takarékoságot a jövőre; és ha könyveléséből plusz látunk, hadd legyen neki afölött öröme s öntudatbeli jutalma gondosságáért

Az így nevelt fiut nyugodtan adhatni a kereskedőpályára, mert oda nem a rábeszélésnek engedve, hanem azon önálló kedvből lép, melyet már a szülőiháznál eleve

és szívesen nyilvánított az üzleti dolgok iránt. Ilyen házi nevelés mellett igen szépen értékesíthető a kereskedelmi iskola által nyújtott szakképzés, de sőt később is — péld. ha még csak az ugynevezett „inas“, vagy legény-évek⁴ idejében volna erre alkalma a fiúnak.

Nem tudom, hogy e cikkeknek — melyben tárgyat most ki nem merithettem — mennyiben lesz hatása azon szülőkre, kiket érdekelni kívántam, de annyit merek hinni, hogy ily módon még a szegényebb sorsu fiut is kecsesgető reménnyel lehet kereskedőnek adni. Sietek azonban megjegyezni, hogy a föntebb eszelt házi előkészítésnél a fiúnak rendelkezésére bocsajjtott kis forgótőkével az elérendő anyagi és erkölcsi háson nem annyira a töke terjedelmétől, mint inkább a fiu fölött gyakorlandó fölügyeletől és szeretetteljes gondosságtól függ.

Az ekként nevelt kereskedő képes lesz az önálló üzletbe befektetett tőkét föntartani, s azzal üzletének virágzását fokozni. De sőt mint kereskedő-segéd is képes lesz magának tisztességes ekzsztencziát biztosítani, vagy — mint elég példa van rá — olyan állásba küzdhetni föl magát, honnét a jól fizetett évi jövedelem utján idővel annyit takaríthat meg, melylyel — ha kedve tartja — egy szerényebb önálló- vagy társüzlet-tulajdonosává válhatik.

Igy, de csakis így van értelme annak, hogy a kereskedelmi pályán biztosan megtalálja a tisztességes ekzsztencziát ugy a gazdag, mint a szegény fiu!

És ugyanez ily, de csakis ily módon lehet várnai, hogy a magyar kereskedelem föllendüljön s azt legnagyobb részben a magyarok dominálják. x—y.

Különfélék.

— Egy konoly szó a választások előtt! A képviselőválasztás érdekkörébe vont néptömegeből — a napok s hetek óta tartó izgatottság következtében — könnyen támadhatnak társalmi explóziók, melyeknek szomorú következményeit a másik perczben már szégyenlennünk és siratnunk kell. A többféle szenvedélyek efféle kitörésének meggátolására — szeréntünk — többet tehetnek erkölcsi fölünyükkel a választási elnökök, a választás helyszínén a hatóságok, a pártvezérek s az intelligens választók lelkiismerettel és egymásiránti jogtisztelettel, mint az ily alkalmakkor szokásosan kivézényelt katonaság villogó fegyverekkel. Fölbijuk tehát az említett egyeneket pártkülönbség nélkül s egész megyének területén, hogy a választások alkalmával az eshetőleges bajokat s kihágásokat lelkiismeretes jóakarattal ellensúlyozni el ne mulasszák: mert a választás netáni hibái az ő bünük, — tisztessége pedig az ő tisztességük leend, nem pedig a gépszzerű fegyveres erő! — Ohajjtuk, hogy szavaink eljussanak oda, akikhez irányoztuk!

— Az országos gazdasági egyesület kebeléből, — mint ezt már korábban is előre jeleztek — több érdemes szakember időz városunkban, hol a lévai uradalom berendezése és kezelése fölött tartanak szakszemlét. — Ugyan ily czélből melléjük esatlakozva látunk még más megbízottakat is. Ejelenség szép megtiszteltetés

a lévai uradalomra, mely már több ízben és több oldalról keltett hazaszerte figyelmet. De megüsztelőnek vesszük e látogatást a derék szakvendégek részéről városunkra nézve is, mert Léva városának nevé bizonyára emelni fogja az ország előtt ama személyes tapasztalat, melyet körünkben töltött időzésükről az igen tisztelt vendégek, remélhetőleg kedvező szinben, nyilvánosságra bocsajjtani fognak. Őszinte örömmel üdvözöljük és köszönjük megtisztelő látogatásukat! — Derék szakvendégeinknek országosan ismert neveit olvasóink számára ideigtatjuk, és pedig: I. Az orsz. gazd. egyesület küldöttjeiként itt vannak: Bujanovich Sándor kir. tan., mint gróf Károlyi Alajos direktora; Dorner Ede volt föispán, földbirtokos; Kassai Vilmos és Albert, Birly Lajos, Beniczky Gábor, Egán Ede, Koppély Géza, Mailáth István földbirtokosok; Kodolányi Antal és dr. Schmidt József gazdasági írók; Balázs Árpád, a keszthelyi — és Vörös Sándor, a kolozsvári gazd. intézet igazgatója; Nikl Mihály nyug. jószágigazgató; Ordódy Lajos, az orsz. gazd. egyesület titkára; Schlauch Nándor, szatmári püsp. jószágigazgató; Wagner László, a műgyetem mezőgazd. tanára; Miklós Gyula, orsz. borászati kormánybiztos; dr. Szabó Ferenc, orsz. gazd. egyesületi titkár; Bálintfy Pál, jószágigazgató; Bossányi Endre, az orsz. szesztermelők egyesületének titkára. II. A nyitrai megyei gazd. egyesület küldöttjeiként: Szakács Péter és Streithammer. III. Novák, Krupiczter és Zergényi, mint a tótmegyeri uradalom küldöttjei. — A szakkirándulás programja ez: Jun. 5-én érkezés Lévara s még az napon megtekintése az urad. szőlők- és pinczéknek. — 6-án a nixbródi gazdaság, a podluzsányi gyümölcsültetvény, a szecsei répaszeszgyártás, a gényei gazdaság, a központi major tehenészete és merinójuhászata s a lévai múmalom megtekintése — 7-én a kálnai szeszgyár, az ujbarsi ménes, a sándorhalmi és löki gazdaságok átvizsgálása. 8-án a prandorf erdőgazdaság és eserhántás megtekintése — s ennek végeztével vadászat. — 9-én elutazás. — A gazdag program lapunk zártáig pontosan beártva lett s a t. vendégekben a látottak fölött rendkívül váratlan elégedettség, sőt bizonyos izgatott s kellemes benyomás észlelhető. Dr. Szabó Ferenc az észleleteket s az uradalom részéről adott fölvilágosító előadásokat gyorsírással jegyzi. — Időrovídség folytán jövő számunkban mutatjuk be részletesebben a szemle eredményét.

— A fölvidéki magyar közművelődési egyesület f. hó 2-án Selmezbányán tartotta meg második közülését, melyen távoli vidékekről is szép számban vettek részt az egyesület tagjai, kiket az ülés előtti napon történt megérkezésükkor ünnepélyes ovációkkal fogadtak s tiszteletükre ismerkedési estélyt rendeztek. A közülés kiemelkedőbb tárgyai voltak ezek: Az elnöki jelentés szerént József főherczeg az egyesület fővédnökségét elfogadta s az egyesület javára 300 frtot adományozott. Ezt öfenségenek az ülés egy küldöttség által rendelte megköszönni. Az egyesületnek eddig működő választmányai vannak: Bars-, Liptó-, Nyitra-, Trencsén-, Turóc- és Nógrádmegyékben és Selmezbányán. Az egyleti tagok száma 45 alapító- és 2377 rendes. Az egyesületnek az országos ezimer használata díjmen-

Tárhoza.

A 18-ik század aranygyártói.*)

Köztudomásu dolog, hogy a 16., 17., sőt még a 18-ik században is alig volt fejlődési udvar, vagy magas arisztokrata-kör, hova sötét lovagok be ne tolazkodtak volna, azon bűvös jelszó leple alatt, hogy ők aranycsinálók. Nem czélunk azon kérdés tudományos fejtegetésével foglalkozni ezuttal, hogy ama sötét lovagok állításai megállhatnak-e a tudomány kritikája előtt, vagy sem, hanem csak azt akarjuk jelezni, hogy a vegytan újabb fejlődésének szabályai a nem nemes érczeknek nemes érczekké átváltoztatását agyémnek nevezik s hogy azon híres egyéneket, kik annak idejében hatalmas urak váraiban, sőt magának II. Rudolfnak udvarában is ama mesterség jogos voltának bizonyítása mellett experimentáltak, közönséges csalóknak és szédelgőknek bélyegzi. Mindazonáltal, ha vizsgáljuk az aranycsinálás időnkénti fejlődését és az aranycsinálók működését és vizsgálódásunk eredményeként azt állítjuk is, hogy ama mesterség minden tudományos elveket nélkülözö, csupán a tudatlanságot kizsákmányoló kontárkodás volt s hogy az azzal foglalkozók legnagyobb részben a közönséges csalóknál többet nem jelentettek: el kell ismerünk, hogy elvéve akadt közöttük olyan is, kik kétségtelenül bírtak oly titkos szerekkel, melyek a nem nemes érczeknek a nemesekkel való vegyítését lehetővé tették és az elmék félrevezetésére tudományos eszközöket használtak. Rendelkeztek olyan vegyi szerrel, vagy olyanok előállításához értettek, melynek segítségével az érczek átváltoztatását vegyi uton, meglepő módon tudták czközölni.

Az aranycsinálók egy kiváló alakja volt az 1709. év augusztus 23-án kivégzett Caeteano, kiról Schmieder tanár, az alchemia történetének szorgalmas följegyzője is elismeri, hogy rendelkezett olyan tinkturákkal, amelyek segítségével az érczek átváltoztatását czközölni lehetett, de csak experimentumokat csinált és hitelt szerzett arra nézve, hogy ő csakugyn aranyat tud csinálni. A hívőktől aztán nagy föllegeket szedett az általa készített aranyak fejében, de amit a folyadék kevesége miatt czközölni nem tudván, az előlegekkel megugrott.

Nem lesz érdektelen ezen kiváló egyén személyiségével, valamint ama bűvös folyadék természetével is közelebbről megismerkedni, már azon okból is, hogy egyedül ő az, kiról törvényesen konstatalva van, hogy érczeket tényleg átváltoztatott.

Caeteano egy nápolyi paraszt gyermeke volt. Aranyműves mesterséget tanult ugyan, de nem folytatta, hanem mint vándor-bűvész esavarogta be Olaszország területét. Ugyanott 1659 ben egy ismeretlenül megtanulva az aranycsinálás művészetét, Spanyolországba ment, és több hónapokon át tartózkodott Madridban. Itt ugy látszik, kedvezett neki a szerencse, mert legközelebbi tartózkodása helyére, Brüsszelbe már hathatos ajánlatokkal ment. Baumgarten lovag, madridi nagykövet ugyanis a legmelegebben ajánlotta őt Németalföld akkori helytartójának, Maxmilián Emanuel bajor herczegnek. Caeteano csakhamar megnyerte a helytartó bizalmát; átváltoztatott csekély mennyiségű nem nemes érczet aranyra és ezüstre és megigért a herczegnek, hogy azon folyadékot, melylyel az átváltoztatást eszközöli, nagy mennyiségben fogja tulajdonába juttatni.

Mig Caeteano ígérete beváltásán „látszólag“ szerénykedett, addig a herczeg mindent elkövetett, hogy a művészt lekötelleze maga irányban; diszes állásba helyezte bele és apródonként mintegy 60,000 forintot adogatott neki rangjához illő kiadásai födözésére. Midőn azonban a kegyelt, a nélkül, hogy ígéretét beváltotta volna, bucsut akart venni a kapuféltől, rajta kapak s szigoru őrizet alá vették, sőt hasonló kedvteléseinek utját vágva, a rászédett herczeg grünerwaldi várának tornyába záratta. Azonban a torony ajtainak zárója ha szilárd volt is, a szárnyaszegett mesternek hat évi szakadatlan munkálkodása alatt megnyitott és sikerült neki kellemetlen helyzetéből megugrani. Kevéssel szabadulása után Ruggiero gróf név alatt már Bécsben találjuk őt in floribus.

1704-ben tette meg első aranygyártási kísérletét Lichtenstein Antal herczeg és Harrach gróf jelenlétében, mely oly fényesen sikerült, hogy I. Lipót császár azonnal szolgálatába fogadta és 6000 frtot adott neki a bűvös folyadék előállításának költségeire. De a bőkezű császár előbb meghalt, mint ama országokat érő folyadék elkészült és Ruggiero gróf jónaklatta egy bábaaszony leányának kellemes társaságában Bécs városát odahagyvai és a „Hársak“ andalító árnyában, Berlinben

fölnüni sátorfáját. Már 1705. márczius 5-én itt találjuk őt működni Caeteano gróf név alatt.

Berlinben egy emlékiratot nyújtott be az udvarhoz, melyben a királyi oltalmat kikérve, azt az ígéretet tette, hogy a közönséges érczeknek „transmutáció“val aranyra varázsolása által a királyi kincstárt mesés módon gazdagítani szándékozik. Az udvar részéről tehát egy udvari tanácsos, az alchemiával nagy előszeretettel foglalkozó dán származásu Dippel bizatott meg, hogy beszélje meg a gróffal a teendőket. Caeteano aztán bemutatta Dippelnek a „bűbeség kövét“, ama varázshatalmu fehér tinkturát is, melylyel közönséges érczekből ezüstöt lehet készíteni. És Dippel előtt kísérletet is tett a fehér folyadékkal, melyből egy nehezéket 7 font kénesevel vegyítve és együtt hevítve, tiszta ezüstöt csinált.

Ez a kísérlet Caeteano a porosz udvarnál, ahol akkoriban különben is föltte nagy kegyben részesült volna olyan ember, aki aranyat és ezüstöt képes elővarázsolni, igen kiváló egyénné avatta. Azonban, hogy diésőségének tetőpontjára hághasson, még egy tűzpróbát kelle kiállania, nevezetesen a Dippel előtt bemutatott kísérletet ismételnie kellett a király, Fridrik Vilmos trónörökös, Wartenberg gróf főkamrás és Wartenleben udvari főmarschall előtt. Ezen kísérletnél a legszigorubb övrendszabályok alkalmaztattak. A bűvés határozott ellenese, a trónörökös maga látott az ellenőrzéshez; nemesak az experimentumhoz szükséges eszközöket vizsgálta meg szigoruan, hanem magánál, a vegyítéshez szükséges edények megtöltésénél is sajátkezűleg segédkezett. Azonkívül aranyművesek és pénzverde-hivatalnokok is meghívtattak, mint szakértők, különösen a nyerendő arany és ezüst megbírlására.

Caeteano három kísérletet mutatott be magas közönségének. Először kéneseből csinált aranyat, majd kéneseből ezüstöt, majd egy rézrudat meghevítve, félig aranyra változtatta át. Végre pedig átadott a királynak 13 nehezék fehér és 4 nehezék vörös tinkturát, melyek közül a fehérét 90 font ezüst-, a vöröset pedig 20 font aranyértékre becsület és megigért, hogy rövid idő alatt ismét 8 lat vörös és 7 lat fehér folyadékot adand öfelsége kezébe, melyek segítségével összesen 6 millió tallér értékű aranyat és ezüstöt lehet csinálni.

Két hónap telt el ezen ígérete óta, de Caeteano még mindig nem váltotta be adott szavát, noha ez idő alatt még több sikerült kísérletekkel ejtette bámulat-

*) Olvasóinknak kívántunk kedveskedni, midőn ez érdekes cikket a „Magyar Kereskedők Lapja“ f. é. 9. számából átvettük. — Szerk.

tehen engedélyeztetett a kormány által. A közokt. miniszter pedig 2—300 frttal ígerte segélyezni az egyet 2 iródiáját. Az egyet jelenlegi törzsvagyona 4613 frt 35 kr. A folyó jövedelem gyanánt pedig be van eddig fizetve 4697 frt tagdíj s egy-két száz forintra ruagnak adományok és kamattörvények. — Az egyesület intencziói szerént a jövedelemből 600 frtot határozat kiadni Trsztena, Nemesztó és Turdosin árvam. községekben fölállítandó, illetve főnálló óvodák segélyezésére; 1100 frtot néptanítók jutalmazására; 100 frtot az apátmaróthi — és 350 frtot a hodrusbányai óvodák segélyezésére; — továbbá a személyi kiadások 500 — és a dologiak 400 frtban irányoztattak elő jövőre. A jövő küzülés helyéül Trenesén városa jelöltetett ki. — Ezek voltak a hazafias egyesület közülésén bemutatott eddigi működésnek anyagi eredményei; erkölcsi és szellemi tekintetben pedig igen előnyösen jutott kifejezésre az ez alkalommal minden oldalról kölcsönösen hevített hazaszeretet lángja és melege. Ilyen volt például az ismerkedési- és bucsu vacsora, valamint a testületi látogatás a bányász akadémiában és az impozáns kirándulás a hodrusi honvédelmi letelepüléséhez

— **Kossuth Lajos** — születésének 80-ik évfordulóján a hazából kapott számos üdvözlő iratra most tette közzé általános hála nyilatkozatát a napisajtóban, s itt B a r s m e g y é r ő l is szépen megemlékszik, midőn a „Szabad állam“-ra vonatkozólag így szól: „E vezérelv lelkesítette Bars megye főjegyzőjét, Máriaassy Istvánt, midőn üdvözlő-irattal megtisztelt tészemre tett s egyhangulag elfogadott indítványát annak kijelentésével kísérte, hogy nevemnek — megyéje gyűléstermében — hangoztatásával egy lezajlott dicső korszaknak szent emléket kívánja fölfrissíteni. — És e szavakkal híven van jelezve az ősz fejemre hárított megtiszteltetések értelme.“

— **Az újbányai választókerületben** pünkösdhétfőjén Vichnyére egybehívott pártértekezleten számosan jelentek meg s a tanácskozási azt eredményezte, hogy M i g a z z y Vilmos gróf kormányparti programmal a kerület követjelöltjéül lépett föl — a szintén kormányparti jelölt, K a z y János ellenében. Most már itt is nagyobb zajjal indult meg a választási mozgalom —, mert eddig még nem volt a kerületnek ellenjelöltje; no hiszen, van most, még pedig ugyanazon pártból K i l e s z a nyertes?, arra most nagyon is megbízhatlanok a szokásos „megbízható források.“

— **Járvány** uralg régóta a helybeli r. k. iskolák növendékei között, melyeknek legkevesebb f e l e r é s z e beleesett már az úgynevezett v ö r h e n y b e. — Nézzünk utána e bajnak a rendőrhatalom, mert az iskolai hatóságok — úgy látszik, tudomást se akarnak venni e helybeli kötelesegről, melyet efféle esetekben nagyon is lelkiismeretesen kellene venniük!

— **Megdöböntő orgyilkosságról** értesítik lapunkat Verebelyről: Palaczka Imre, 17 éves cipészinas többizben meglapta a vele egy műhelyben dolgozó Prekop András, ki végre is meggyőződve, hogy Palaczka a tolvaj, őt a munkaadó mester által kényszerítette a legujabban ellopott 30 krajczár visszafizetésére. — Palaczka visszaadta a pénzt, de kijelenté hogy azért Prekopot megöli. — Pünkösdhétfőn este 11 órakor hazajövé, Prekopot aiva találta s elővevén a kezéigébe esett börmetsző-kést, azzal úgy döfte Pre-

ba a világot. Berlint odahagyva, Hildesheimba ment. A porosz udvar itt is fölkerestette őt és a királynak gyémánttal ékesített arcképét, valamint porosz tábornokká történt kinevezetéséről szóló okmányt küldötte utána. Marschall udvari kamarás előtt, ki a porosz udvar ama bizalmi jelvényeit vitte neki, újra experimentált s ez alkalommal ismét 4 font kénest változtatott át arannyá.

Ennek megtörténtével, Marschall afölötti csudálkozására, hogy az aranygyártás ily nagy mesterének mirevaló a pénz, 1000 aranyat kért tiszteltdíjúl. Mint-hogy Marschall a kívánt pénzt nem adta meg, Ceateano Stettinbe ment, hova a király titkos tanácsosát, Hessét küldte utána, ki noha 400 tallér adós-ágot fizetett érte, rá rem tudta birni, hogy visszatérjen Berlinbe. Ceateano ezután Hamburgba utazott és a porosz királyt — ki porosz tábornok volt — katonai szökevénynek nyilvánította. Berlinbe vitetvén, itt néhány sikerült új experimentálás által kedvező hangulatot és kegyelmet eszközölt magának, melyet arra használt föl, hogy rövid időn Frankfurtba szökött, de elfogatván, Kürstin várába záratott. Fogsága ideje alatt még párszor megkísérelte hüvös mesterségével a binárból menekülni, de végre is megingott iránta a bizalom és a királyi kegy által tábornokká lett bűvészt halálra ítélték és föl is akasztották.

Ilyen vége lett a 18-ik századbéli híres aranygyártónak, aki mesterségével királyokat és fejedelmi embereket is bámulatba tudott ejteni, de a király nyilvánvaló, hogy ha birt is ama nagyhatású folyadékokkal, melynek léteztetése mellett, az ő és általában az alchemiai történetének kutatója Schmidt tanár szól, de melynek eldöntését a tudományra bizzuk, — annyi bizonyos, hogy ama folyadék készítményét Ceateano nem ismerte és mint jóttevőinek rászédője, ügyes, de közönséges csalónál egyéb nem lehetett.

Agrár.

Mert az egyenlőség szépen honol a mi hazánkban: Kell, hogy egyenlőn hát üssük azért a zsidót. — S bár a szabadság csak számunkra való; ... na... mi mégis Kívánjuk, jusson másnak is!... a minimum. Szép az egyenlőség, testvérség, szép a szabadság. Amde csak úgy, ha madár vége ez ágra leszáll.

Luna.

kopot mellbe a jobb oldalán, hogy a kés (kneip) hegye a szívig hatolt s annak előkamráját áthasította — Erre 2 órai kínlás után Prekop kiszenvedett s f. hó 4-én nagy részvét mellett temettetett el. — Az ifju gyilkos fogva van. — r. l.

— **Sport.** A lévai torna és vívőegyleti tagok számára a sportgyakorlatok f. hó 3-án vetők kezdetüket s a következő rendben fognak minden héten megtartani reggelenként: vasár- és ünnepnapokon 7—8 óráig pisztoly-céllövészet; — hétfőn és pénteken 6—7 $\frac{1}{2}$ óráig kardvívás; kedden 6—7 $\frac{1}{2}$ -ig torna; — esütörtökön 6—7 $\frac{1}{2}$ -ig törvívás.

— **A káposztahernyó kiirtása.** Sok kísérlet után, melyet erre vonatkozólag tettek, arról győződtek meg, hogy minden oly szer, mely a növény leveleit bepíszkolja, vagy foltossá teszi: mellőzendő. Addig, míg a növény fiatal s míg a hernyók nem mutatkoznak nagyon nagy számban, legcélszerűbb a levelezés, ami sem több fáradságba nem kerül, sem több időt nem vesz igénybe, mint a többi szer alkalmazása. De midőn már fejek képződnek, akkor forró vízzel öntsük le azokat, melyek hernyósok: a kár, melyet a forróvíz okozhat, csak a külső leveleket érheti s a fej belseje sohasem forráztatik le. Ez az egyedüli mód, melylyel a tömegesen megjelenő hernyókat elpusztíthatjuk. A víznek nem kell okvetlenül fornia, mert a hernyót 40 C. fokú víz is előli. Mindazonáltal szükséges, hogy a kertész, aki ezt a szert alkalmazni akarja, némi tájékozást szerezzen magának e tekintetben, mely ezből néhány fejzen kísérleteket tehet. Néhány kísérlet után bizonyára úgy a víz hőfokára, mint az öntözés mikéntjére elég tájékozottsága lesz aziránt, hogy a szert sikeresen alkalmazhassa. Minél melegebb a víz, annál gyorsabbnak kell a leöntésnek lennie.

— **Rövid hírek.** — **Időjárás:** A jövő hétre változó szeles időt, esőkkel s derüléssel fölváltva várhatni. — **Az országos kiállításra** a bejelentések határideje már lejárt; van eddig 4900 bejelentés, de összesen 6000 kiállítóra számítanak, mert ezután is fogadtanak még el kivételes bejelentések. — **Roskoványi** Ágoston nyitrai püspökének 25-éves jubileumát ülte meg f. hó 5-én s ez alkalommal 200,000 frtot s 2000 aranyat ajánlott föl egyházi s egyéb jótékonycélokra.

— **Az idei buzatermésről** érdekes tudni azon hivatalos adatot, hogy Magyar- és Erdélyország területén ez évben összesen 4,217,695 kat. holdnyi föld van buzával bevetve, ebből a fölvidékre 562,500 hold esik; a fölvidéken középminőségben alul áll 69,050 hold, közép 216,900 h., középen fölül 117,300 és jöminőségű 38,760 hold bna. — **London** egyik választókerületében a legközelebbi parlamenti választás alkalmával Taylor Helén kisasszonyt, Stuart Mill mostoha-leányát akarják képviselővé választani. — **Pozsonyban** a mult-heti marhavására 2193 drb. marha lett fölhajtva, ezek közül magyar 1184, gácsországi 735, 244 német és 30 silány; ugyanekkor a bécsi vásáron nem volt több 899 drb. hizott és 440 drb. silányabb marhánál. — **Mátyás király** fiának, **Corvin János** hercegnek hamvait most szedték föl a javítás alá vett loptaglavai templom sírboltjából Horvátországban; a herceg és vele eltemetett fiának koponyái még épek. — **Ásványvizeink** kivételének előmozdítására, Trefort miniszter pártolása mellett Liverpoolban, egy magyar társulat alakult, mely ép a napokban kezdte meg működését. — **A király** a török zultánnak — Rezső trónörökös konstantinápolyi fogadtatására vonatkozólag — vizsontajándékokat küld, ezek között 6 $\frac{1}{2}$ drb. pompás szürke ménlovat. — **A Ludovika-akadémiába** a fölvételi pályázat határideje e hó 20-án jár le; az állami ingyenes helyekre tul sok, a fizetéses helyekre pedig kevés pályázat érkezett.

Apróság.

Ujonez-kortea. Tisztelt N. N. követjelölt ur a koremas urat, adjon nekünk 16-unknak jó ebédet és bort, amennyi kell. — „Jól van, én adok, de előbb látni akarom a pénzt, vagy az assignációt!“ — Oh, azt egyiket se adott a követjelölt ur, mert aludt, mikor ideküldött bennünket.“

Tanügy.

Iskolai értesítés.

A lévai kegyesr. nagygyimnáziumban a vizsgálatok a következő rendben tartatnak meg: június 16-án a magántanulói vizsgálatok, mely napra az érdekeltek pontosan megjelenni tartoznak; jun. 17-én a hit-tani vizsgálatok; jun. 23-án szavallat, ének és torna mutatóványok; jun. 25. 26. 27. és 28-án a rendes tantárgyakból osztályonként lesznek a vizsgálatok, melyekre a t. ez. szülők és a tanügy iránt érdeklődők tisztelettel meghívatnak.

Kelt Léván május 30. 1884.

Az igazgatóság.

Közönség köréből.

Köszönetnyilvánítás.

Alulírott bizottság szíves köszönettel hozza nyilvánosságra hogy: I. t. B a y Ignác kertü vendéglős ur a „zöldkertben“ f. hó 1-én rendezett táncmulatság tisztajövedelmeként 3 frtot, — és II. tek. N y i t r a y Ferencz földbirtokos ur az ellene Takács András által elkövetett kár 2 frtos bírságösszegét — Léva város rendőrkapitányi hivatala utján a „Stefánia-árvaház.“ javára beklüdeni szívesek voltak.

Továbbá a pünkösdi ünnepek alkalmával az árvaház részére adakoztak: Nemesek Gyuláné 3 L. zsirt, Akossy Istvánné zsirt, Belcsák Lászlóné hust, Tóth Zsigmondné különféle ruhaneműt.

Nemeskeblü adományait szíves köszönettel nyugtatványozza —
Léván, 1884. június 6.

Az árvaház bizottsága.

Közgazdaság.

Gazdasági tudnivalók.

— **Ha a új fajú burgonyákat** akarunk nyerni, akkor a nekünk leginkább tetsző fajt — annak virágjából kifejtett bogyó magjaiból, nem pedig a földben termett gyümölcséből kell szaporítanunk és pedig úgy, hogy a száron termett bogyó magvait minél korábban vetjük el — üveg alatt, honnét a kikelt növénykéket, a jó idő bekövetkeztével a szabadba plantáljuk át s itt akként ápoljuk őket, mint a közönséges burgonyát. Ilyen módon az első évben még csak diónagyságu burgonyákat nyerünk, de már a 2 ik, vagy legfőljebb a 3-ik évben teljesen kifejtett nagyságu új fajaink lesznek, melyek különösen abban tűnnek ki, hogy a burgonya-betegségeknek erősen ellenállnak. — Ha pedig valamely nagyon jeles burgonyafajt gyorsan akarunk szaporítani: akkor a föld alatt termelt gumókat ültetjük el s az ezekből kifejtett hajtásokat lemetéljük s ezeket 3—4 levéltől álló darabkákra vagdálva, apró eserepekbe dugványozzuk, s innét — ha már meggyökeresedtek — kültetjük a szabadba s ezután a szokott módon gondozzuk. Az ilyen dugványozásból még ugyanazon évben kapunk gumókat, melyek habár aprók is, de a további szaporításra igen alkalmasak s a következő évben már nagyobb gumókat hoznak.

— **A gyümölcsfákat** pusztító vértetű ellen biztos szerül használható a következő keverék: 1000 gram vízhez adunk 100 gram petróleumot és 25 gr. konyhasót, ezt jól összekevervén, vele mindazon helyeket beföcskendezzük a gyümölcsfán, hol vértetű mutatkozott.

Irodalom és művészet.

— **Rózsabimbók** ezímen egy új polka-mazur jelent meg. Szerzője: Smidt Reimond lévai zongoramester. A csinos kiállítású zene-darabban kellemes szórakoztató újdonságot találhatunk a zongora-jatszók. Kapható a szerzőnél példányonként 60 kr-ért.

— **Kiállítási Lapok** május 31. XII. száma megjelent a Deutch M.-féle művészeti intézet kiadásában (Budapest, Bálvány-utca 12. sz.) a következő tartalommal: Középkori várkastély a turini kiállításon (kép.) — Pályázati föltételek a kiállítási szekrények készítése tárgyában. — Elszállítási hivatal. — Az autwerpeni világkiállítás programja. — Turini kiállítás: Csoporthozsítás. Munkaesernök. Olaszország újjászülésének muzeuma. Középkori várkastély és falu. — Kiállítási Krónika: Végleges bejelentési határidő. Térdíj-kezdvezmények. Szállítási kedvezmények. Katalógus-kiállítás. Kirándulás Turinba. Külföldi kiállítások. — Bejelentések az építőipari szakbizottságnál. — Az új ipartörvény életbeléptetése. Miniszteri rendeletek. Törvényhatósági szabályrendeletek. Iparhatósági szabályzatok. Ipartestületi alapszabályok. — Hirdetések.

— **A Magyar általános levelezőnek** most jelent meg a 14-ik füzete. Szerkesztő Knorr Alajos. E füzet folytatását hozza a kocsipostai közlekedés ismertetésének bel és külföldön. Azután ismerteti a szerző a postai megbízások s a távirás szabályait, szól a távirati díjak kiszámításáról, a szavak számításáról, a külön táviratokról, a díjak fölvételéről, a táviratok kézbesítéséről és a díjak visszatérítéséről; közli a különféle díjtáblázatokat úgy bel mint a külföldre, azután áttér a vasúti közlekedés ismertetésére és szól a személyszállításról. Ezen tartalomdus füzet ára 30 kr. Megszerezhető: ifj. Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapestben, a nemzetüi színház bérházában.

— **A Községek kézikönyvé**-ben most jelentek meg a községre vonatkozó törvények és miniszteri rendeletek betűrendben, írta Gyalogvári A. ügyvéd. A községi ügyeknek czélszerű kezelésénél hasznos szolgáló teend e mű az által, hogy a községre vonatkozó törvényeket és miniszteri rendeleteket betűrendben röviden és népszerűen adja elő, mi azoknak föltárlhatóságát felelte keny nyitendi és így az ügykezelés gyorsítására nagy befolyással leend. Előfizetési ára ezen 20 ivre terjedő műnek csak 1 frt 50 kr.

— **Az új ipartörvény,** a törvény eredeti szövegével, magyarra fordított és iróny-példakkal, írta Gyalogvári A. ügyvéd. Ara ezen 6. 12. r. ívből álló csinosan kiállított műnek postai szétküldéssel csak 40 kr. Ezen mű német nyelven is meg fog jelenni. Mind a két mű Salzer A. könyvkiadóhivatalában, B.Pesten VII. Dob-utca 11. szám alatt kapható.

— **A Magyar Salon** folyóiratnak június 2-ik füzete gazdag tartalommal jelent meg. Írtak bele: Jókai, Kiss József, Klapka tábornok, egy főur a trónörösöről, Beniczki-Bajza Leuke, P. Szathmáry Károly, Borostyáni Nándor, Kürthy Emil, Hevesi József, Török László, Fekete József és Marezali Henrik. A szövegben sebbnél-sebb eredeti képek (számar nézve vagy 35.) díszítik e gyönyörű vállalatot. Előfizetési ára negyed évre 1 frt 75 kr. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VIII., kerepesi-ut 13. sz. — Hiszünk hogy olvasóink közül tömegesen fogják támogatni e kitünő irodalmi szemlét.

Nyilttér.*)

I.

Egy jegyző ítélete.

„Bátaszék, (Tolnamegye, Magyarország.) 1884. ápril 29. — Tekintetes ur! A nekem küldött Brandt R. gyógyszerész-féle svájci labdacsokat gyomorbejók, különösen a gyomor elnyálkósodása ellen, mint műcsmot ajánlhatom mindenkinek, mivel az én gyomorhajom ezen labdacso használata folytán 8 nap alatt teljesen megszűnt. Fogadja halás köszönetemet. — Mészáros János, jegyző.“ — A valódi Brandt R.-féle svájci labdacso a gyógyszer-tárakban kaphatók 70-krós dobozokban, melyeken a védjegy: vörös alapon levő fehér keresztel és Brandt R. aláírásával van el látva. Egész Magyarországra nézve a főraktár Török Józsefnél van Budapestben.

II.

A t. ez. olvasóközönség figyelme fölhívatik **Valentin és Társa** hamburgi jóhírű czégnak a **hamburgi pénzszerjatek**ra vonatkozó hirdetésére, mely kétségkívül érdekelni fogja a közönséget, miután es-kély költség mellett alkalma van szerencsét próbálni.

*) E rovat tartalmáért nem felelős a Szerk.

Lévai piaciárak.

Rovatvezető: K ó n y a József, város-kapitány.

Buza: mmázsánként 8 frt. 60 kr — 8 frt 80 kr. Kétszeres 7 frt 50 kr — 7 frt. 70 kr. Rózs: 7 frt 80 kr — 8 frt — kr. Árpa: 7 frt 70 kr — 8 frt — kr. Zab: 8 frt 80 kr — 9 frt — kr. Kukoricza: 6 frt 80 kr — 7 frt — kr. Bab: 8 frt 50 kr — 8 frt 80 kr. Lenese: 12 frt 50 kr — 12 frt 80 kr. Köles: 5 frt. A többi árak nem változtak.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Holló Sándor.**

Minek PESTRE!?
Minek BÉCSBE!?

mikor nálam minden előpénz nélkül

75 krajczáros részletfizetésre

HOWE-, ANGER-, SINGER-, WEHLER- &
WILSON-

GÉPEKET

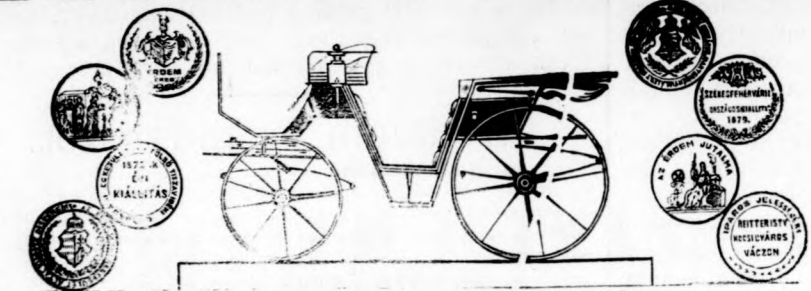
5 évi jótállás mellett kapni.

Családi ezélokra 5 évi jótállás mellett Singer-gépeket ajánlok 36 frtért. Használt gépek becséreltetnek, vagy igazítottak jutányos áron. Géptük, részek és csónak raktáromon mindig találhatók.

FISCHER MIKSA kereskedése

124. 3.

Léván.

REITER ISTVÁN.

cs. kir. udvari kocsigyáros, VACZOTT, ajánlja dusan felszerelt legújabb modern, bármily alaku kocsijait és hintóit izlésteljesen elkészítve a lehetőleg mérsékelt árak mellett; — továbbá a legújabb alaku amerikai ruganyos kocsijait, melyek rendkívül könnyűek és tartósságuknál fogva leginkább fordítatnak hasznára.

Öreg kocsik kijavitása pontosan és jutányosan eszközöztetik.

Megkeresésekre a kocsirajzok bérmentve megküldetnek.

A legszerencsésebb esetben **500,000** márka!

Hamburg államtól garantizott nagy pénz orsólás, a kisorsolandó nyeremények gazdagsága és a pontos nyereménykifizetés iránt való legnagyobb garancia következtében átlagosan igen nagy kedveltségnek örvend. Ezen sorsolást a tervnek határozmányai szerint egy, erre a célra külön kiküldött vezérigazgató vezeti és az egész vállalat az állam fölügyelete alatt áll. Pár hónap alatt az első a hetedik osztályig terjedő 100,000 sorsjegy közül 50,500 sorsjegy biztosan nyereménynyel fog kiluzatni. Ezek közt van főnyeremény esetleg 50.500 M. részletesen azonban

1	díj	á 300,000 márka	26	nyeremény	á 10,000 márka
1	nyerem.	á 200,000 "	56	"	á 5,000 "
2	"	á 100,000 "	106	"	á 3,000 "
1	"	á 90,000 "	253	"	á 2,000 "
1	"	á 80,000 "	6	"	á 1,500 "
2	"	á 70,000 "	515	"	á 1,000 "
1	"	á 60,000 "	1036	"	á 500 "
2	"	á 50,000 "	29,020	"	á 145 "
1	"	á 30,000 "	19,463	nyer.	á 200, 150, 124,
5	"	á 20,000 "	100, 94, 67, 40, 20		márka.
3	"	á 15,000 "			

Ezen nyereményekből az első osztályban 4000 nyeremény 157,000 márkával kisoroltatik. Az első osztályban főnyereménye 50,000 márka és emelkedik a második osztályban 60,000 márkára, a harmadikban 70,000, negyedikben 80,000, ötödikben 90,000, hatodikban 100,000 és a hetedik osztályban esetleg 500,000, mindenesetre azonban 300,000 200,000 márkára. Az első osztály nyereményhúzásához kerül:

Egy egész eredeti sorsjegy 3 frt 50 kr.
Egy féle eredeti sorsjegy 1 " 75 "
Egy negyed eredeti sorsjegy " " 90 "

Az illető összegnek befizetése akár bankjegyekben, póstautalvánnyal vagy levélbélyeg mellett az érkező megbízások azonnal pontosan teljesítetnek. Mindenki az állam ezimerevel ellátott eredeti sorsjegyet kapja és egyuttal a hivatalos tervet is, melyből minden egyéb: mint nyereménybeosztás, sorsolási nap és a különböző osztályok betétei láthatók. Azonnal a húzás után megkapja a résztvevő az állam ezimerevel ellátott nyeremény-lajstromot, mel. világosan kijelöli a nyereményeket és az illető számokat, melyek nyertesek. A nyeremények kifizetése pontosan az állam garanciájával tervszerűen történik. Kívánatra elküldjük a hivatalos játéktervet előre ingyen és kinyilatkoztatjuk, miszerint a nem tetsző sorsjegyeket, ha idejében a húzás előtt visszaküldetnek, visszavesszük és az illető összeget azonnal visszatérítjük. Mintán ezen nyereményhúzásához naponta számtalan megrendelések érkeznek, arra kérjük, hogy a megrendelést pontosan eszközölhessük, azokat lehető legkorábban, minden esetre azonban

1884. junius hó 11-ike előtt

közvetlenül hozzánk juttatni.

Valentin & Co. Bankgeschäft, Hamburg.

Az I. osztálynak húzása tervszerűen 1884. junius hó 11 és 12. megtartatik.

Szerencse és véletlen gyakorta nagy szerepet visznek az emberi életben és ennek bárki kivétel nélkül kitéheti magát, ha ily szolid és kényelmes módon teheti, mint itt elősorolva van. Fokollekturánkat régóta a szerencse környezi és törekvünk mindig oda irányul, hogy tisztelt megbízóink érdekét legügyesebben képviseljük. 126.

Mindenki általunk azon kedvezményben részesül, hogy az eredeti sorsjegyeket közvetítő nélkül megszeresheti és ennél fogva nemcsak, hogy megkapja a lehető legrövidebb idő alatt a húzás után a nyereménylajstromot fölszólítás nélkül, hanem minden föltul-fizetés nélkül az eredeti sorsjegyeket is tervszerűen megállapított árakon.

Az újabb kor izlésének megfelelő **MUZEUM és PANORÁMA**

iolállítva: Léván, a főpiacson

127. 2-2. Csak rövid ideig (itt először) látható.

I. Osztály.

Életnagyságban fölállított történelmi, természettani és plasztikai műtárgyak viaszból. I. Krisztus születése és a három szent király üdvözlése, csoport 6 személyből. II. Hóféherke a 7 törpénél és az Aranyország királya, egy remek csoport 9 életnagyságu alakkal. III. Mózes a Sinai hegyen. IV. Lola Montez a világhírű szép spanyol táncművésznő egy üveg szekrényben. Amorszerű fekhelyzetben — látható kéjes lihegessel. V. Kossuth Lajos. VI. Petőfi Sándor. VII. Gyönyörű kaukázusi. VIII. Gyönyörű szerencsenő. IX. Gyönyörű mulattnő. X. Gyönyörű Japán nő. XI. Brazíliai vadember (emberevő B-dokute). XII. Indiai fejedelem. XIII. Kutya-(Pudli) ember Muszkaországból. XIV. Miss Pásztrána Julia majomnö. XV. Természettani gyűjtemények 12 szekrény a tenger legföltünőbb termékeiből, nevezetesen egy teljes esiga-gyűjtemény.

II. Osztály:

Képtárlat és stereoszkopi látványok. Legújabb: Az orosz császári pár koronázása és bevonása Moszkvába. — Majláth György országbíró gyilkoltatása Budapesten. — Krisztus Pilátus előtt. — Jeruzsálem, Páris, Bécs, Róma, Velence. Tengeri vihar Sziciliában. — Stereoszkopi látványok: Amerika, Páris, London, Velence, Bécs, Berlin, Budapest, Svájci tájképek, továbbá: operák, operettek, balettok, párisi és bécsi színésznők csoportképlete.

Belépti-díj: Muzeuumba 10 kr, Panorámába 10 kr.

Ez osztálynak megtekintését legzélszerűbben este fényes kivilágítás mellett lehet elérni, amidőn az alapos kivitelű művészi becseslő képek minden vonása teljesen bevilágítva látható. A n.é. közönségnek ezt s.ives figyelmébe ajánlani kedves kötelességemnek tartottam. — Szabad reménylenem, hogy e város t. közönsége szintén fölhasználja a kedvező alkalmat a becses látogatásai-val M. tárlatomat szerencsétlenül szíves leendő. Ajánlva magam mély tisztelettel

BAYER P.

RUSTON, PROCTOR és Társa

BUDAPEST, Nádor-utca 39. és 41. szám.

ajánlják a legelső díjakkal kitüntetett:

gőzmozdonyokat

fa- és szénfűtésre

szabad. szalmafűtő

gőzmozdonyokat

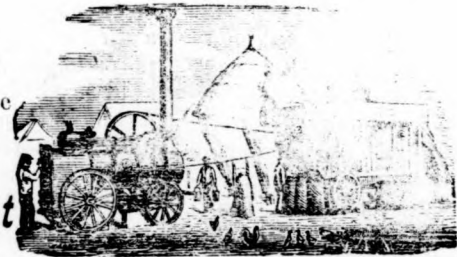
gőzcsepplőgépeket

dobmentő

és

üszögtisztító készülékekkel,

szabályozható magválasztó heng-
gerrel.

Hoffherr-féle egyszerű és tisztító csepplőkeszleteket járgányhajtásra,

nemkülönb. mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket

Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

128. 10-2

Tűz- és jégkár elleni biztosítások

A PESTI FONCIÈRE

és az

Átalános trieszti biztosítótársaság

(ASSICURAZIONI GENERALI)

által

a legolcsóbb díjtételek mellett

Neumann Manó

fűszerkereskedésében eszközöztetnek

LÉVÁN.

Egyszersmind az ugyanott kapható

legfinomabb

gépola-j-készlet

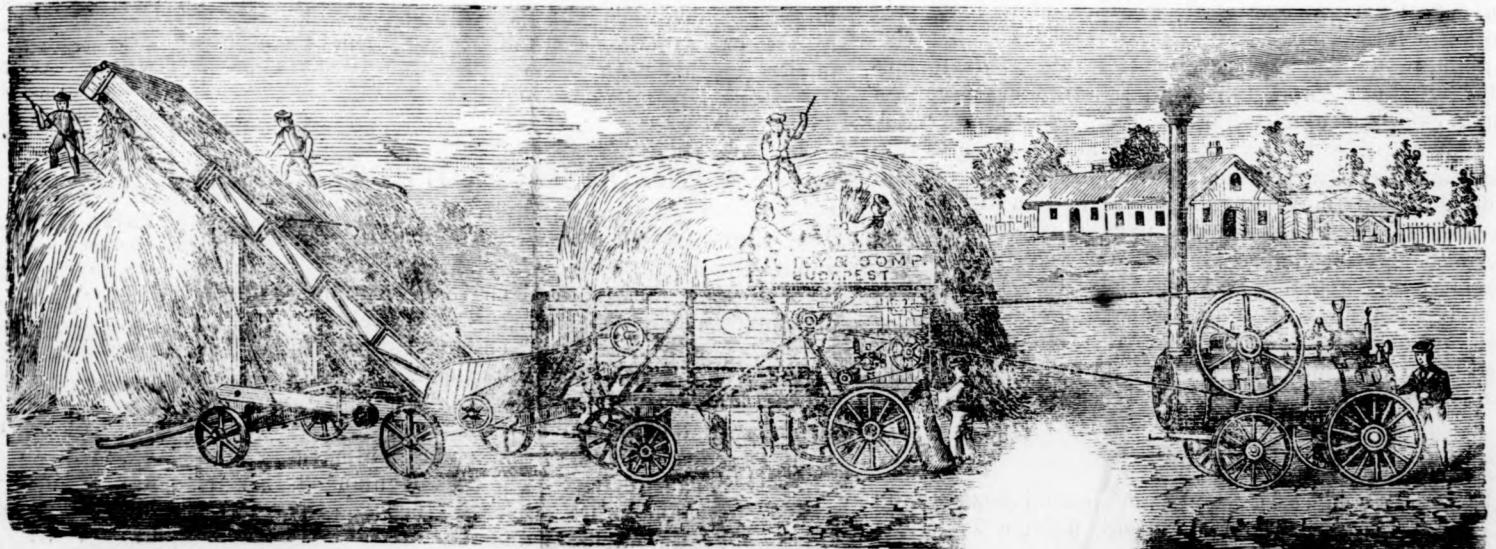
a t. gazdász uraknak szíves figyel-
mébe ajánlatik,

129 5-4.

ROBEY & COMP.

BUDAPEST, Üllői ut 35

130. 18.-15.

Gőzcsepplőgép-készleteket venni szándékozók sziveskedjenek a gyári árak iránt ROBEY & Comp.-hoz, mint az eredeti vasgerendás csepplőgépek gyárosaihoz fordulni. — 2 1/2, 4, 6, 8, 10 és 12-lőreji c s e p l ő - s z e d e t e k gyárunkban mindenkor készletben vannak,